

zeny. Odvolání své podává úřad berní u komise odhadní do 30 dnů od toho dne, kdy odevzdán mu byl od komise odhadní soupis osob poplatných a výměra jich daní (t. zv. odhadní rejstřík). Proti rozhodnutí komise odvolací přísluší jak poplatníkovi tak i předsedovi odvolací komise stížnost ku správnímu dvoru soudnímu ve smyslu zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z.

II. Úkony poplatnictva.

Jakkoli možno na zdatnost poplatnictva souditi dosti správně a spravedlivě dle jistých zevnějších známek (rozsah živnosti, způsob života, počet zaměstnaných osob atd.), nelze přece pomíjeti i posudek, jaký poplatník má v příčině berní povinnosti sám o sobě. Míníme tím přiznání daní, které blíže vyloženo ve čl. »Přiznání daní«.

Viz též čl. »Podniky veřejně účtující (jich zdanění)«, »Povinnost berní«, »Renty, jich zdanění«.

Řízení disciplinární.

Disciplinární řízení jest souhrn všech předpisů, jež stanoví, jaké formality zachovávatí jest při vyšetřování, zjišťování a trestání porušení povinností v úřadě nebo v povolání. Nelzeť si mysliti disciplinárního práva zbudovaného na zásadách přísné spravedlnosti bez upraveného řízení disciplinárního. V nejširším smyslu patří k disciplinárním trestům pokuty pořádkové soudův a úřadů. Tenlo článek jedná o disciplinárním právu jen co do určitého poměru služby nebo povolání.

I. Disciplinární právo vzhledem k státním úředníkům.

1. Soudcovští úředníci.

Zákon ze dne 21. května 1868 č. 46 ř. z. liší nepořádnost a služební přečiny; ony trestají se: *a*) napomenutím a *b*) důtkou t. j. t. zv. tresty pořádkové. Na přečiny služební jsou však ustanoveny jako tresty disciplinární:

a) přesazení v téže hodnosti na jisté místo služební bez nároku na náklady stěhovací a eventuelním snížením služebních příjmů, avšak nikoli pod dvě třetiny a ne přes 3 léta,

β) dání na odpočinek na dobu neurčitou zároveň se snížením normálních požitků pensijních a to nejméně o třetinu a

γ) propuštění ze služby s pozbytím titulu a nároků na pensi spojené.

Tyto tresty zapisují se také do výkazu o osobních poměrech úředníkových. Disciplinární trest lze však uložití jedině nálezem příslušného senátu disciplinárního a jen po předcházejícím ústním jednání, které upravuje zákon výše uvedený. Příslušným pro předsedy senátů, rady a jiné soudcovské úředníky u nejvyššího a kassačního soudu ustanovené, jakož i pro předsedy i místopředsedy sborových soudů I. stolice jest disciplinární senát záležející stále z osmi členů nejvyššího a kasačního soudu, z presidenta resp. vicepresidenta tohoto jako předsedy; kdežto ostatní úředníci soudcovští z jednoho každého obvodu vrchního zemského soudu podléhají disciplinárnímu senátu složenému pouze ze čtyř údů téhož vrchního soudu zemského a z jeho presidenta resp. vicepresidenta jakožto předsedy. Co se týče vyloučení členů disciplinárního senátu, budiž užito obdobně v každém případě zvláštním ustanovení trestního řádu soudního; naproti tomu přísluší obžalovanému úředníkovi také právo odmítací, vedle kterého smí v každé případnosti odmítnouti, neudávaje žádných důvodů, dvě členů disciplinárního

senátu. Před vynesením nálezu odsuzujícího musí předcházeti řízení zákonem upravené. Ingerence vrchního státního zástupce resp. prokurátora rovná se v tomto stadiu ingerenci, jež jest poskytnuta státnímu zástupci dle trestního řádu soudního v předběžném vyšetřování. Právo stěžovati si do usnesení zastavovacího nebo odkazovacího jest vázáno týmiž podmínkami jako při zavedení nebo zamítnutí disciplinárního vyšetřování. Veřejnost při ústním jednání jest vyloučena. V tomto disciplinárním řízení platí zásada volného uvažování důkazův; zrovna jako v trestním řízení musí i v tomto nálezem, který dlužno ihned ústně prohlásiti, úředník zodpovědít se mající z disciplinárního přečinu za vinu mu kladeného buďsi osvobozen nebo jím vinným uznán býti, ve kterémžto případě nález ten obsahujž i výrok o trestu a o náhradě nákladů disciplinárního řízení. Když nabude nález o vině moci právní, budiž sdělen s bezprostředním představeným v úřadě dotyčného úředníka, aby se zapsal do výkazu o osobních poměrech a nad to, obsahuje-li též disciplinární trest, i s presidentem, jenž poukazuje plat úředníka toho. Rovněž jako sesazení s úřadu a prozatímní opatření zároveň se zmenšením příjmů na polovici spojené, tak i definitivní propuštění úředníka ze služby přísluší kompetentnímu disciplinárnímu senátu v tom případě, byl-li odsouzen úředník pořadem trestního práva ku trestu, jenž podle zákona v zá-pětí má pozbytí úřadu; v tom případě vysloví disciplinární soud bez dal-šího jednání propuštění ze služby a zpraví dekretem propouštěcím o tom propuštěného (zároveň zastaviv jeho plat) i presidenta který po-ukazuje plat. Avšak na disciplinárním soudu jest také, aby nezhájiv skutečného řízení disciplinárního, je-li pobyť soudcovu na posavadním místě služebním spravedlnosti na újmu, vyslovil nedobrovolné přesazení toho úředníka soudcovského a na přesazení tom, vyzvav prvé úředníka, aby ve 14 dnech se vyjádřil, se usnesl, proti čemuž, když disciplinární senát vrchního soudu zemského se na přesazení usnesl, i vrchní státní zá-stupce i zúčastněný soudce může si stěžovati v 8 dnech u disciplinárního senátu nejvyššího a kassačního soudu. Zvláštní řízení upravuje tolikéž týž zákon ze dne 21. května 1868 č. 46 ř. z. v tom případě, jde-li o to, aby byl dán soudce, který jest nezpůsobilý pro tělesné nebo duševní vady vy-konávati povinnosti jemu příslušející, proto na dočasný nebo trvalý od-počinek. Týchž zásad jest obdobně užití též podle nařízení veškerých mi-nisterstev ze dne 28. října 1882 č. 151 ř. z. při členech správního dvoru soudního.

2. Ostatní úředníci státní spravují se dle cí.s. nařiz. ze dne 10. března 1860 č. 64 ř. z. Nejmenším trestem, jenž právě jako napome-nutí soudcovských úředníků nečítá se k disciplinárním trestům, jest jedno-duché pokárání; avšak důtka oproti řízení výše zmíněnému počítá se již k vlastním trestům disciplinárním, k nimž patří dále též peněžní pokuta, odnětí postupu dle pořadí, přesazení ve službě z trestu a propuštění ze služby. K zahájení a vedení disciplinárního řízení jest příslušnou zvláštní komise, zřízená při každém politickém a finančním úřadu zemském, jakož i při každé provinciální účtárně a účtárně státního dvoru jakož též při každém centrálním úřadě, záležející z předsedy a ze 4 členů příslušného úřadu. Co se týče vlastního řízení, obmezuje se citované cí.s. nař. na ustanovení, že, nežli se uloží disciplinární trest, má se poskytnouti ob-viněnému úředníkovi nebo jinému státnímu zřízenci možnost, aby vše uvedl a disciplinární komisi o všem zpravil, co by mohlo sloužiti k vy-

jasnění eventuelních nedorozumění a k vyvrácení obvinění proti němu vzneseného. Proti nálezům nižších úřadů připouští se ve 14 dnech u téhož úřadu podaný rekurs, který však, je-li opožděn, jako nepřípustný ihned se zamítne. Každý pravoplatně vyslovený disciplinární trest poznamená se ve kvalifikačních tabulkách; tato poznámka může se však opět vymazati, chová-li se úředník tři léta bezúhonně. Komise disciplinární má právo též v případech § 9 cit. cí. nař. taxativně uvedených naříditi suspensi z úřadu i platu nebo mzdy rekurs; proti ní vyličeným způsobem eventuelně podaný nemá odkladacího účinku.

II. Notáři.

Podle § 158 not. ř. ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z. jest president sborového soudu I. stolice oprávněn, aby členy notářské komory, již neplní svých povinností aneb proti zákonu se chovají, káral a peněžní pokuty jim ukládal, anebo pokládá li za hodno, může také za příčinou vyloučení jejich podati o tom oznámení vrchnímu soudu. Uložené pokuty peněžní případnou vedle zák. ze dne 2. dubna 1885 č. 34 ř. z. pensijnímu ústavu rakouského spolku notářského ve Vídni, ale v Čechách společnosti vdov a sirotek po notářích v království Českém v Praze. Nepatrnější přestupky notářů trestají se napomenutím, důtkami a peněžními pokutami až do 100 zl., i lze tyto tresty uložit nejen vrchním a nejvyšším soudem, nýbrž i sborovým soudem I. instance, v jehož obvodu jest notář ustanoven. Na takový nález přísluší notáři rekurs na vyšší soud. Avšak vlastní řízení disciplinární koná se jedině při hrubších přečinech služebních a musí před uložením příslušných trestů přes 10 až do 500 zl., jakož i před suspensí s úřadu na určitý čas, jež však nesmí trvati přes rok, a před sesazením s úřadu předcházeti disciplinární vyšetřování. Případy, kdy nastati má suspense nebo sesazení s úřadu, jsou v § 166 not. ř. arci jen demonstrativně vypočteny, takže i v případnosti tam neuvedené tento trest uložiti možno. Před ukončeným disciplinárním vyšetřováním musí se vyslechnouti obviněný a upozorniti na všechny okolnosti a průvodní prostředky proti němu svědčící a jeho odpovídání se z nich musí protokolovati; zvláště budiž vyslechnut, co se týče jeho ospravedlnění se vůči nárokům na odškodněnou od něho požadovaným, rovněž i co se tkne okolností, na základě jichž popírá se platnost úkonu jím předsevzatého. Po skončeném vyšetřování disciplinárním vynese vrchní zemský soud nález, jímž se obviněný notář buďto osvobodí, nebo nalezne-li se vinným, odsoudí se k trestu, a tento soud vysloví se též o soukromoprávních nárocích ku platnosti přivedených. Tento nález oznámí se, nikoli však jiná již zmíněná disciplinární usnesení, všem účastníkům a to sborovým soudem I. stolice; tito mohou též rekurovati k nejvyššímu soudu. Právo udělení milost náleží ministerstvu spravedlnosti, které může pravoplatně vyslovené tresty zmírniti nebo i úplně prominouti. Teprve po nastalé pravoplatnosti nálezu vyrozumí se příslušná notářská komora a to soudním dvorem I. instance, na němž také jest, aby učinil opatření potřebná k provedení nálezu, aby vyžádal si od notáře, je-li tento suspendován, úřední pečeti a uložil ji po té u komory notářské, aby dal vědomost o uloženém trestu všem okresním soudům ve svém obvodu, aby eventuelní zaniknutí notářova oprávnění vyhlásil v časopisech a aby též uložené pokuty peněžní dobýval.

III. Advokáti a kandidáti advokacie (zákon ze dne 1. dubna 1872 č. 40 ř. z.).

Disciplinární rada záleží pouze z advokátů zvolených členy komory na valné hromadě. Není však nevyhnutelně potřebno, aby při každé advokátní komoře byla samostatná disciplinární rada; jestliž zmocněn ministr spravedlnosti, aby po jednohlasném návrhu zúčastněných komor advokátních nařídil, by se zřídila pro několik sousedních obvodů společná disciplinární rada v sídle té neb oné komory.

Aby se platně usnesla disciplinární rada, k tomu jest potřebí přítomnosti presidenta nebo jeho náměstka a nejméně čtyř členů disciplinární rady; nutno však, aby při ústním jednání závěrečném a při vynesení nálezu, záleží-li disciplinární rada z devíti členů, vedle presidenta nebo jeho náměstka nejméně šest, skládá-li se však z patnácti členů, nejméně deset jich přítomno bylo, a má obviněný právo, aby neudávaje důvodů, dvě členů disciplinární rady odmítnul a tak z účastenství při jednání vyloučil. Disciplinární rada může advokáty a advokátní kandidáty, kteří porušili povinnost svého povolání a kteří ve svém povolání i mimo ně svým chováním snížili čest a vážnost stavu, odsouditi ku přiměřeným trestům disciplinárním, kteréž jsou v zákoně taxativně uvedeny:

- a) písemná důtka,
- b) peněžní pokuta až do obnosu 300 zl.,
- c) zastavení provozování advokacie, avšak na nejvýš na dobu jednoho roku, resp. u kandidátův advokacie prodloužení prakse opět nejdéle o rok nebo pozbytí substitučního práva na určitý čas a

d) vyškrcnutí ze seznamu; na tento trest zvláště tehdy jest naléztí, když advokát zodpovídati se mající vyloudil své zapsání do seznamu přes zákonnou v cestě stojící překážku anebo přes svou suspensi provozuje advokacii po dobu jejího zastavení (§ 14 cit. zák.); dále vysloviž, však beze všeho jednání, vyškrcnutí advokáta ze seznamu, kterýž trestním soudem k některému trestu byl odsouzen, disciplinární rada, má-li trest, k němuž byl odsouzen, již po zákonu pozbytí advokacie v zápětí (§ 19 cit. zák.). Příslušnou vykonávati disciplinární moc jest disciplinární rada té advokátní komory, u níž obviněný v čas udání jest zapsán do seznamu advokátův nebo kandidátův. Avšak rozhodnutí vrchního soudu může také jiná disciplinární rada nežli vůbec příslušná delegována býti, aby předsevzala určité vyšetřování a jednání, zdá-li se tato v disciplinární záležitosti býti předpojatou aneb přimlouvají-li se za to jiné vážné důvody. Dříve než jest možno zahájití vlastní disciplinární vyšetřování, musí disciplinární rada, slyšíc zástupce a v této záležitosti speciálně zřízeného referenta, usnesením naléztí, je-li tu příčiny k disciplinárnímu jednání s obviněným, jest jí však též dovoleno, aby před vynesením tohoto usnesení ještě eventuelní, k objasnění věci nutná vyhledávání konala. O tomto usnesení, proti němuž není opravného prostředku, zpraví se po té netoliko obviněný, nýbrž i zástupce komory a zároveň také, není-li potřeba dalších vyhledávání, nařídí předseda ústní jednání před disciplinární radou. V opácném případě však má se usnésti disciplinární rada na tom, že není důvodu k disciplinárnímu jednání, a o tomto usnesení uvědomí se vedle výše jmenovaných osob též vrchní státní zastupitelství a stěžovatel, jimž oběma přísluší právo na to si stěžovati (§ 53 cit. zák.), rovněž i opisem tohoto usnesení výbor advokátní komory. Ačkoliv usnesení, že jest tu důvod k disciplinárnímu jednání, zastupuje asi vydání v obžalovanost, přece schází zde jakýkoli předpis, že usnesení ono, jako usnesení odkazovací v disciplinárním řízení

proti soudcovským úředníkům, má určitě označiti jednotlivé body obžalovací, čehož by ovšem v zájmu úspěšného hájení bylo jen litovati, kdybychom nechtěli na tento případ obdobně užiti § 33 adv. ř. Stejným způsobem, jako podle trestního řízení soudního, buďtež i tehdy, nabyla-li obžaloba již právní moci, k doplnění předběžného vyšetřování konána nutná vyhledávání (§ 224 tr. ř.). Členové komory, jakož i advokátní kandidáti při ní zapsaní jsou povinni k svědecké výpovědi a k podání dobrého zdání, jak před disciplinární radou, tak i před jejím vyšetřujícím komisařem. Nahlédnutí ve spisy jest až do dne ústního jednání netoliko zástupci, nýbrž i obviněnému vyhrazeno a oba mají právo, aby navrhovali doplnění řízení, kdežto tento nad to jest oprávněn, aby žádal za konfrontaci se svědky. Nevyhoví-li se takovému mezitímním návrhům aneb nepovolí-li se žádané odročení ústního jednání, nemá místa samostatná stížnost, kterou lze pouze s odvoláním proti konečnému nálezu spojití. Ústní jednání, k němuž si může obviněný, ať dostaví se osobně čili nic, přibratí obhájce, vyjímaje jediný případ, nařídí-li se v usnesení disciplinární rady osobní předvolání pod patřičnými následky, počíná se líčením stavu věci zpravodajem, načež teprve obviněný a eventuálně předvolání svědkové se vyslechnou, potřebné protokoly o výslechu a jiné listiny se přečtou a zástupce učiní své návrhy. Na konec následuje hájení obviněného. Veřejnost při ústním jednání jest vyloučena a jen třem důvěrníkům obviněného povolí se přístup; avšak mohou s jeho svolením všichni členové komory k líčení se dostaviti. Po skončeném ústním líčení následuje porada a hlasování disciplinární rady. Nabude-li tato při tom přesvědčení, že k vyložení stavu věci a k objasnění některé okolnosti jest třeba dalších vyhledávání a důkazů, má se na tom usnésti a čeho potřebí, zaříditi. V případě opácném vynese disciplinární rada svůj nález, jímž obviněný buďto osvobodí se z disciplinárního přechinu za vinu mu kladeného anebo uzná se jím vinným a v této případnosti výslovně se udá, je-li shledán vinným pro porušení povinností svého povolání nebo pro chování zmenšující úctu nebo vážnost stavu nebo dokonce snad v obojím směru; vedle toho musí nález obsahovati výrok o disciplinárním trestu a o náhradě nákladů řízení disciplinárního, jež se analogicky počítají jako v trestním procesu. Nález buďž ihned ústně prohlášen. Oproti disciplinárnímu nálezu proti notářům nemůže se v disciplinárním řízení náš nález vysloviti o nárocích na odškodněnou. Proti nálezu disciplinární rady nemá obviněný opravného prostředku, pokud jest jím osvobozen (totiž co do důvodů) anebo pokud jest pouze odsouzen k písemné důtce anebo k peněžní pokutě nejvýše do 50 zlatých; jinak přísluší mu opravný prostředek odvolání na nejvyšší soud, jež musí v neprodlužitelné lhůtě osmidenní po doručení nálezu ohlásiti a v téže době eventuálně provésti. Dále přísluší v neprospěch advokáta odpovídajícího se též opravný prostředek odvolání zástupci komory, jakož i vrchnímu státnímu zástupci, avšak tomuto jenom tenkrát, běží-li o disciplinární přechin, jímž porušeny byly povinnosti povolání. Poškozený resp. stěžovatel není však pod žádnou podmínkou legitimován, aby nález v odpor bral. Dojde-li provedené odvolání resp. vyprší-li lhůta, podají se disciplinární spisy disciplinární radou nejvyššímu a kasačnímu soudu, jenž vedle předpisů §§ 9, 10—23 zák. z 21. května 1868 č. 36 ř. z. započne úřední jednání s tou modifikací, že o odvoláních, která podá obviněný z nálezu odsuzujícího jej pouze k peněžní pokutě, vysloví se, nenařídív ústní jednání, na

základě spisů po slyšení generálního prokurátora. Výbor advokátní komory jest povinen, aby pečoval o výkon nálezů, jakož i prozatímného opatření a aby se za účelem nuceného vydobytí peněžní pokuty obrátil na příslušný soud bydliště (srovn. zák. z 5. listopadu 1852 č. 227 ř. z.).

IV. Posluchači vysokých škol.

Disciplinární řád pro studující na universitách, jakož i na ostatních vysokých školách spočívá na prozatímním disciplinárním řádu výnosem ministerstva kultu a vyučování ze 13. října 1849 č. 416 ř. z. pro university vydanou, který vykonávají, pokud se týče akademického chování studujících, akademičtí úřadové. Disciplinární přečiny studujících možno podle míry velikosti a opakování jich trestati:

- a) napomenutím a výstrahou děkanem samojediným aneb před učitelským sborem;
- b) pokáráním učiněným rektorem před akademickým senátem;
- c) vyloučením z university na jeden až čtyři semestry (consilium abeundi);
- d) nebo na vždy a
- e) posléze ze všech tuzemských universit.

Při tom jest vytknouti, že pozbytí stipendia, nadace nebo osvobození od kolejného nebylo prohlášeno za trest, nýbrž za přirozený následek chování se neodpovídajícího akademickým zákonům. Nalezne-li akademický senát, jemuž (ve Vídni naproti tomu universitní konsistoři) trestati náleží hrubší přečiny, na vyloučení ze všech tuzemských universit, může immatrikalaci odsouzeného jenom ministerstvo kultu a vyučování k návrhu akademického úřadu povoliti. Tresty akademickým senátem uložené zapíší se do universitních vysvědčení dotýčných studujících.

V. Učitelé.

Zákon ze dne 19. března 1872 č. 29 ř. z. ustanovuje, že učitele lze jediné po řádně provedeném disciplinárním řízení ze školní služby propustiti, ale přenechává upravení tohoto řízení zemským zákonodárstvím; pro království České bylo v té příčině zákonem ze dne 19. prosince 1875 č. 86 z. z. v § 38 nařízeno, že okresní školní rada a také ředitel školy má právo dáti ústní nebo písemní pokárání v tom případě, proviní-li se některý učitel tím, co se nesrovnává s jeho povinnostmi povolání. Avšak jako vlastní disciplinární tresty, které se mají zapsati do výkazu o osobních poměrech, uvádí řečený zákon:

- a) písemní důtku s potvrzením, že při opětném porušení povinností nastane přísnější potrestání;
- b) odnětí služebních přídavků pro stáří, funkce ředitelské, nadučitelské nebo správce školy resp. příslušných funkčních přídavků;
- c) přesazení na jiné stejně nebo méně dotované místo učitelské a
- d) propuštění.

Zahájení a vedení disciplinárního řízení náleží po zákonu okresní školní radě, nález sám vynese však zemská školní rada, jež má naříditi také propuštění ze služby bez nálezů disciplinárního, když učitel následkem odsouzení soudem trestním pozbude volitelnosti do obecního zastupitelstva.

VI. Vězni.

Disciplinární moc trestní nad vězni v samostatných trestnicích a polepšovnách přísluší dle nař. min. vnitra ze dne 4. července 1860 č. 173 ř. z. a to v ženských trestnicích a polepšovnách, které jsou svěřeny péči

zbožných sester, představené ústavu, v trestnicích a polepšovnicích mužských tohoto druhu inspektorů a představené vedle učiněných úmluv a v ostatních trestnicích a polepšovnicích správci ústavu; ale jinak přísluší dle nař. min. sprav. ze dne 16. června 1854 č. 165 ř. z. přednostovi dotyčného soudu. Řízení v případech hodících se k disciplinárnímu jednání trestnímu koná se tím způsobem, že jenom nejpodstatnější body jednání zapíše se docela stručně do trestního rejstříku vedeného dle určitého formuláře. Disciplinárně trestaný nemá práva sobě stěžovati, aniž všeobecně jinak přípustná stížnost má odkládacího účinku. Disciplinární tresty záležejí:

1. v důtce dané potajmu nebo před ostatními trestníky,
2. v přidělení nepříjemné, těžší nebo menší výdělek přebytný skytající práce,
3. v dočasném odnětí požitků a volností trestníkům jinak udílených, jako povolení, že smí vězeň část přebytného výdělku vynaložiti ku subsistenčnímu přilepšení, že smí mluvit se svými lidmi nebo jim dopisovati, dále vyloučení z obyčejné procházky nebo z prací mimo ústav atd.,
4. v zostření trestu postem, připoutáním ruky k noze, tvrdým lůžkem, samovazbou a temnou vazbou a
5. v přesazení na jiné oddělení v těch ústavech, kde, co se týče stravy a nakládání s trestníky, jest několik oddělení; tělesné kárání, jež dříve také jako disciplinární trest trvalo, bylo odstraněno zákonem ze dne 15. listopadu 1867 č. 131 ř. z.

Soustavného spracování veškerého disciplinárního práva postrádáme až podnes a jenom o několika otázkách jeho pojednáno bylo vědecky; důvodem toho jest ovšem okolnost, že nedá se disciplinární jednání všude dle stejných zásad upravit a že tudíž existují nejrozmanitější normy, jež nelze v celek sloučiti pro odpory všeho druhu.

Řízení důkazní (ve starém civ. řízení soudním).

I. Pojem.

Řízení, jež zjednává soudci důvody pro pravdivost určitého procesálního tvrzení, sluje řízením důkazním. Zahrnuje jak hlavní důkaz, tak odvod a užívá se začasť slova »řízení důkazní« a »dokazování« souznačně. Podobně jako celý spor záleží i řízení průvodní v činnosti stran a soudu. Obyčejně a přesněji sluje účastenství, které má strana důkazem povinná na řízení důkazním, dokazováním (pokud se týče odvodem). Souhrn úkonů stran, jež přesvědčiti mají soudce o pravdivosti jistého procesálního tvrzení, je dokazováním. Výraz dokazování naznačuje předkem činnost stran. Soudce však, ač rovněž účastní se řízení důkazního, nedokazuje, nýbrž soudci se dokazuje (judici fit probatio l. 12 de prob. 22, 3). Řízení důkazní sestává z řady střídajících se úkonů processních dokazovatele, jeho odpůrce a soudu.

A. Úkony stran.

Úkony stran jsou různé při mimořádném důkazu ku věčné paměti a jsou různé při řádném dokazování během sporu. Při řádném dokazování lišiti třeba tyto úkony důkazní:

1. Nabídnutí důkazu, totiž označení průvodů, jimiž má býti důkaz veden a současné formulování thematis probandi.
2. Obrana proti nabídnutí důkazu a sice:
  - a) námitkami průvodními,
  - b) nabídnutím odvodu a